

TRICENTENARUL MANEVREI MAURICEAU*

A. Borbáth

Mortalitatea fetală ridicată a nașterilor în prezentație pelviană (*Lacombe* 12%, *Martius* 7,5%, *Greenhill* 6,2%) a justificat atât în trecut, cât și în contemporaneitate, strădania obstetricienilor de a elabora manevre practice, menite să îmbunătățească prognosticul fetal nefavorabil al nașterilor în această prezentație. O manevră cu semnificația unei pietre de hotar în șirul acestor strădanii, a fost inaugurată de către *Mauriceau*, eminent reprezentant al obstetricii franceze din veacul al XVII-lea.

François *Mauriceau* (1637—1707) „Chirurgien juré et maistre es Arts“, numit mai tirziu „Artium magister et antiquus Magistorum Chirurgorum Parisiensium Societate Praepositus“, după ce studiază materialul clinic al spitalului Hôtel-Dieu, în anul 1668 editează cartea intitulată: „Des maladies des femmes grosses et accouchées, avec la bonne et véritable méthode de les bien aider en leurs accouchements naturels, et les moyens de remedier à tous ceux qui sont contre nature et aux indispositions des enfants nouveaux-nés“ etc.

Opera lui *Mauriceau*, constând din 3 volume, reeditată de 7 ori pînă în anul 1740, a fost tradusă în acest interval în limbile latină, germană, engleză, italiană și olandeză.

În cel de al doilea volum, la pagina 284, din capitolul XIII al operei sale, *Mauriceau* recomandă următoarea manevră pentru extragerea capului din urmă:

* Comunicare U.S.S.M. filiala Tg.-Mureș. Secția de obstetrică-ginecologie, 25 ianuarie 1968.

„În timp ce o altă persoană ridică picioarele fătului, chirurgul introduce cu precauțiune unul sau 2 degete ale mîinii stîngi în gura fătului pentru a degaja în primul rînd mentonul care de obicei împiedică nașterea capului. Cu mîna dreaptă aplicată pe fața posterioară a gîtului deasupra umerilor, extrage capul cu ambele mîini.“

Așadar manevra de extracție a capului din urmă — care a reprezentat un adevărat salt calitativ în asistența științifică a nașterii în prezentația pelviană — împlinește 300 de ani de existență. Ea a rezistat cu strălucire practică a 3 secole, avînd și azi aceeași utilitate, aceeași valoare ca cea imaginată de *Mauriceau* marele pionier al obstetricii moderne.

Mai tirziu, în veacul al XVIII-lea, renumitul obstetrician francez *André Levret* (1703—1780), în cartea sa „L'art des accouchements, démontré par des principes de physique et de mécanique, etc.“, editată în anul 1753, deci după un interval de 85 de ani, descrie o manevră perfect asemănătoare cu cea recomandată de *Mauriceau*, fără să amintească numele acestuia. E posibil ca *Levret*, să nu fi avut cunoștință de manevra descrisă pentru prima oară de către *Mauriceau*?

Tot în veacul al XVIII-lea, obstetricianul englez *William Smellie* (1697—1763) publică la Londra în anul 1752 „A Treatise on the Theory and Practice of Midwifery“, în care recomandă și el introducerea unuia sau a două degete în cavitatea bucală a fătului cu scopul de a-i flecta și extrage capul. E necesar să se pună în discuție prioritatea lui *Mauriceau* față de cea a lui *Smellie*, care a descris o manevră similară, dar cu o întîrziere de 84 de ani de la apariția operei lui *Mauriceau*, modificînd manevra acestuia din urmă doar în sensul că a propus încălecareea fătului nu pe antebratul stîng, cum o recomandă *Mauriceau*, ci pe cel drept.

În a doua jumătate a veacului al XIX-lea numele lui *Mauriceau*, păstrat în tratatele franceze și engleze, dispare din cele germane, fiind înlocuit pe ne-drept cu cel al lui *Smellie*. Mai ales după ce *Veit* (1824—1903) profesor universitar la Bonn, în anul 1863 la conferința medicilor din ținuturile baltice, arată valoarea manevrei *Mauriceau*, dar o numește în mod greșit manevra *Levret*. În literatura obstetricală germană începe un adevărat haos terminologic. Manevra originală *Mauriceau* apare cînd sub numele lui *Smellie-Veit*, cînd sub numele lui *Levret-Veit*, cînd sub numele lui *Veit*, și singur *Litzmann* are curajul s-o numească manevra *Mauriceau-Levret*. În anul 1886 Folosesc intenționat cuvîntul de curaj, deoarece ne aflăm în anii de după războiul franco-german din anul 1871 cînd ignorarea intenționată a priorității istorice a lui *Mauriceau* nu o putem explica decît prin manifestarea unui șovinism științific, cultivat pe fondul naționalismului burghez, în plină înflorire la sfîrșitul veacului trecut.

În veacul al XX-lea, deși Istoriografiile medicali germani, corecți și imparțiali (*Puschmann, Fasbender*), susțin cu fermitate și dovedesc prioritatea lui *Mauriceau*, obstetricieni germani cu renume mondial, ca *Stoekel, Martius* etc. ignorează cu desăvîrșire întîietatea lui *Mauriceau*, atribuind manevra lui *Veit-Smellie Pschyrembel* în a 11-a ediție a valorosului său manual de obstetrică (1966), recomandă manevra *Veit-Smellie* pentru degajarea capului, dar amintește doar în adnotație că ar fi mai corectă denumirea *Mauriceau-Levret*, neîncumetîndu-se să abandoneze termenul de „manevra *Veit-Smellie*“ greșit înrădăcinată.

Pe lingă denaturarea adevărului istoric, mai există și erori de interpretare. Astfel în manualul de obstetrică al lui *Kaplan și Stepanov* (1959), flectarea craniului prin două degete așezate pe fosele canine, recomandată pentru prima oară de către obstetricianul suedez *Johann van Hoorn* (1661—1724), este numită greșit manevra *Mauriceau-Levret*, iar manevra originală a lui *Mauriceau* este atribuită lui *Veit-Smellie*.

În literatura obstetricală românească se folosește în mod corect termenul de manevră *Mauriceau*. Ba mai mult, magistrala monografie a lui *Ales-*

sandrescu (1965), atribuind manevra lui *Mauriceau-Levret-Smellie-Veit*, chiar dacă pleonastic, totuși respectă fidel adevărul istoric din punct de vedere atît al priorității, cit și al succesiunii cronologice a propovăduitorilor manevrei.

Tricentenarul manevrei *Mauriceau* reprezintă cea mai bună ocazia pentru a preciza veridicitatea istorică în legătură cu paternitatea manevrei. Întrucît prima descriere a manevrei de degajare a capului din urmă se datorește lui *Mauriceau* (1668), iar *Levret* (1753) și *Smellie* (1752) au recomandat-o cu o întîrziere de aproape un veac, lui *Veit* (1863) nu-i revine alt merit, decît reactualizarea manoperei după 195 de ani de la inaugurarea ei. Din acest motiv ar fi de dorit și corect ca adevărul istoric să fie recunoscut și respectat nepărtinitor în toate părțile lumii, manevra de degajare a capului purtînd, pur și simplu, numele lui *Mauriceau*.

Dar memoria lui *Mauriceau* o vom putea cînti și într-un alt chip: executîndu-i manevra în mod corect, adică fin, cu precauțiune, „non vi, sed arte“.

Sosit la redacție: 25 martie 1968.

Bibliografie

1. ALESSANDRESCU D. și colab. Probleme de practică și tehnică obstetrică. Ed. Med. București, 1965;
2. FASBENDER H.: Geschichte der Geburtshilfe. Georg Ilms Verlagsbuchhandlung, Hildesheim, 1964;
3. GREENHILL J. P.: Obstetrics, Saunder Company, Philadelphia, 1961;
4. HALBAN I., SEITZ L.: Biologie und Pathologie des Weibes, Urban und Schwarzenberg, Berlin-Wien, 1929, 8. 3;
5. KAPLAN A., STEPANOV L.: Acușerșcaia gospitalnaia clinica. Medghiz, Moscova, 1959;
6. LACOMME M.: Pratique obstétricale, Masson, Paris, 1960;
7. MARTIUS H.: Lehrbuch der Geburtshilfe, Thieme, Stuttgart, 1964;
8. PUSCHMANN K.: Handbuch der Geschichte der Medizin, Fischer, Jena, 1903;
9. SĂVULESCU D.: Obstetrica și Ginecologia (1966). 3. 193;
10. STOECKEL W.: Lehrbuch der Geburtshilfe, Fischer, Jena 1956.